

Werkcongres 22 december 2015

Toelichting bij de workshops en debatten

Eerste reeks – 12u30 tot 13u45

Kritische blik op literatuurkritiek

De dalende boekenverkoop van de laatste jaren is een indicatie voor het feit dat de literatuur haar plek in die populaire cultuur langzaam aan het verliezen is. Toch is de kritische omgang met literatuur in dag- en weekbladen niet veranderd. Het lijkt erop dat deze opzettelijk laagdrempelig wordt gehouden, waardoor het lezend publiek zich vaak niet meer aangesproken voelt – een van de mogelijke, paradoxale effecten van de afnemende aandacht voor literatuur.

De vraag die rijst luidt dan ook: wie wordt er met de literatuurkritiek in dag- en weekbladen bediend? Is een boekenbijlage nog een richtinggevende gids? Is er in een commerciële onderneming als een krant nog plek voor het fenomeen literaire kwaliteit? Is er überhaupt nog een algemeen vocabularium waarin een publiek literair debat gevoerd kan worden? Zou de literatuur niet beter af zijn als zij in een algemeen cultureel supplement tegenover andere kunstvormen geplaatst zou worden, of zelfs afgewogen zou worden tegen populairdere verhalende genres als de televisieserie en de game?

e-boeken: kansen en bedreigingen

Hoewel e-boeken stilaan een ruimere verspreiding kennen en de meeste uitgevers ook een digitale versie ter beschikking stellen van het publiek, bestaan er nog heel wat onduidelijkheid over deze relatief nieuwe exploitatievorm.

Carlo Van Baelen gaat in gesprek met juriste Katrien Van der Perre, Jan Braeckman (Bibnet), Olivier Braet (iMinds VUB), Patrick Bernauw (eigenbeheerspecialist) en een uitgever om een algemene stand van zaken op te maken: hoe ziet die e-boekenmarkt eruit, welke exploitatiemodellen zijn mogelijk binnen de uitgeverij én binnen de bibliotheken, wat zijn de kansen en de bedreigingen, is er geen sprake van kannibalisatie, wat is de positie van de boekhandel? En wat met piraterij...?

Open & bloot: jouw werk op het internet

Met het internet is er een relatief nieuwe vorm van verspreiding van auteurswerk ontstaan, een waarvan de grenzen van het toelaatbare niet altijd even duidelijk zijn en waar vrijblijvendheid troef lijkt: 'wat op het internet staat is gemeengoed' is al te vaak de basishouding.

Niets is minder waar – auteursrechten gelden onverminderd voor wat digitaal verspreid wordt, en het gemak waarmee auteursrechtelijk beschermd werk kan worden gedownload is geenszins een vrijgeleide om onbelemmerd te beschikken over andermans werk. Het gaat daarbij niet alleen over het te gelde maken van andermans werk, maar het overnemen van werk voor eigen gebruik (geboortekaartjes, een illustratie ter verluchting van de eigen website of facebookpagina,...); vaak is dit onschuldig, vaak ook maakt de gelegenheid de dief.

Waar moet ik rekening mee houden wanneer ik werk online zet? Vanaf wanneer is een werk beschermd en kan ik dus mijn rechten doen gelden? Hoe doe ik dat dan? Draag ik aan Facebook werkelijk alle rechten over wanneer ik iets post? Mijn optreden werd gefilmd en staat nu op YouTube. Mag dat zonder mijn toestemming? De school waar ik een lezing gaf heeft deze opgenomen en wordt er gedeeld via intranet. Valt dit onder de uitzondering op auteursrecht voor het onderwijs of kan ik hiervoor een bijkomende vergoeding verlangen?

Voorkomen is beter dan genezen: u kunt maar beter optimaal geïnformeerd zijn. Daarom proberen juristen en andere medewerkers van SABAM in deze sessie zoveel mogelijk klaarheid te scheppen in de mist die rond auteursrecht op het internet hangt en bestaande mythes te ontkrachten.

Er is ruim tijd voorzien voor vragen; beter nog is het om deze voor 15 december reeds door te geven aan Natalie Ariën (natalie@auteursvereniging.be), zodat de juristen van SABAM deze kunnen integreren in hun voorbereidingen.

Workshop illustratoren

Moet illustratiewerk vergoed worden...? Over die vraag bestaat een zekere onenigheid, met name onder opdrachtgevers. We vergelijken de situatie én de afspraken in Vlaanderen met die in Nederland. Hoe ga je om met oneerbare (vergoedings)voorstellen, en welk tegenvoorstel kan je zonder blozen doen? Wat zegt de wet over niet-vergoede exploitatie? Wat is anders bij een Nederlandse uitgever? En kan je eigenlijk ook zonder uitgever...?

Er is ruimte voor suggesties: illustratoren die nu al vragen hebben kunnen hiermee terecht bij Natalie Ariën (natalie@auteursvereniging.be). We zullen deze indien mogelijk integreren in de workshop.

<i>Tweede reeks – 15u tot 16u15</i>
--

Debat literaire non-fictie

In 2014 en 2015 voerde VAV, gesteund door een groep auteurs die zich de Fictieven laat noemen en het Vlaams Fonds voor de Letteren, gesprekken met de overheid om extra middelen vrij te maken voor literaire non-fictie – sinds jaar en dag een grote lacune in het

subsidielandschap. Met succes: de minister voorzag de gevraagde middelen en vanaf 2016 zal het Vlaams Fonds voor de Letteren ook literaire non-fictie ondersteunen – een belangrijke stap, maar hoe zal de afbakening gebeuren? Wat met essay en biografie, wanneer is een tekst literair?

Moderator Patrick De Rynck gaat in gesprek met Matthijs de Ridder (de Fictieven), Ides Debruyne (Fonds Pascal Decroos, journalistieke non-fictie) en Luc Devoldere (Ons Erfdeel, essayistiek).

Debuteren: hoe doe je dat?

Het vinden van een uitgever is geen sinecure voor een debutant, en ook niet altijd het logische gevolg van een sterk manuscript. Maar voor een succesvolle start is het belangrijk beslagen op het ijs te komen.

Wanneer een auteur een boek wil uitgeven begeeft hij zich in een zakelijke omgeving, waarin professionalisme van beide kanten vereist is. En dat gaat verder dan een goed manuscript inleveren. In deze sessie gaan auteurs en een uitgever in op het proces nà het schrijven: het belang van een goede samenwerking, wat kan een auteur van zijn uitgever verwachten, wat verwacht een uitgever van zijn auteur.

Er is echter nog een ander kanaal om te debuten: veel auteurs publiceren eerst in een literair tijdschrift. Pim Cornelussen licht de 'kweekvijverfunctie' van literaire tijdschriften en wat ze voor jonge auteurs kunnen betekenen toe.

Workshop auteurslezingen van en voor auteurs

Geef jij al auteurslezingen bij scholen, bibliotheken of verenigingen, of ben je van plan om dit te doen? Ben je nieuwsgierig naar hoe je collega's dit aanpakken?

Dan biedt deze workshop een unieke kans.

Net als tijdens het vorig jaar maken we van de gelegenheid van het VAV-werkcongres gebruik om verschillende auteurs samen te brengen rond het thema 'auteurslezingen'. In kleine groepjes (max. 15 auteurs per genre) en onder leiding van een 'expert binnen het genre' wissel je ervaring uit met je collega's. Na de sessie binnen je eigen genre volgt een plenair moment waar je ook de bevindingen van andere genres kan ontdekken.

Rachida Lamrabet begeleidt de workshop proza, Carmien Michels de workshop poëzie (met als doelgroep kinderen, jongeren én volwassenen), Kristien Dieltiens de workshop kinder- en jeugdliteratuur, Kaatje Vermeire de workshop illustraties/strips en Katelijne De Vuyst de workshop voor literaire vertalers.

PEN in de wereld

PEN Vlaanderen is een vereniging van en voor auteurs die net als het overkoepelende PEN International opkomt voor het vrije woord. Maar de meningen over wat vrijheid van

meningsuiting is, lopen wel eens uiteen, ook binnen PEN: toen PEN Amerika eerder dit jaar een prijs gaf aan Charlie Hebdo, stapten een aantal leden op. Ook PEN Vlaanderen krijgt vaak te maken met verschillende opinies over de vrijheid van meningsuiting. Tijd om er een deskundige bij te halen. Voorzitter Joke Van Leeuwen en vice-voorzitter Annelies Verbeke gaan in gesprek met Eva Berghmans, beleidsverantwoordelijke bij Amnesty International.

From Script to Screen: Scenarist-regisseur Jan Bultheel over zijn animatiefilm Cafard

Op 20 september ging Cafard in première in Bozar. Scenarist-regisseur Jan Bultheel vertelt over deze bijzondere animatiefilm waaraan een heel specifiek proces voorafging. Aan de hand van beeldmateriaal onthult hij welk traject werd afgelegd om van scenario te komen tot de uiteindelijke film.

Derde reeks – 17u tot 18u15

Het literaire jeugdboek in de marge verzeild?

Als we de verkoopcijfers erop naslaan is het niet erg goed gesteld met het literaire jeugdboek. Hoewel de Nederlandse top 60 van best verkochte boeken bijna de helft kinder- en jeugdboeken bevat, is het aandeel van de literaire jeugdboeken bedroevend. Nochtans is literair niet noodzakelijk een synoniem voor moeilijk. Bas Maliepaard bond de kat de bel aan in een interview op Radio 1 (<http://www.radio1.nl/item/322614-Waarom-kinderen-alleen-maar-'slechte'-boeken-lezen.html>)

Sylvie Dhaene (Iedereen Leest), Kathleen Vereecken (jeugdauteur), Dirk Bracke (jeugdauteur) en Sofie Van Sande (uitgever kinderboeken bij Lannoo) gaan met elkaar in gesprek over de kenmerken en al dan niet de meerwaarde van het literaire jeugdboek.

Experiment op het podium

Op gezette tijden wordt op ons werkcongres een workshop georganiseerd rond het podium. Lezingen, of andere podiumactiviteiten, zijn voor auteurs immers interessante bronnen van inkomsten. Vooral binnen de poëzie blijkt echter dat op het podium ook nieuwe vormen van literatuur ontstaan. Hoe moeten auteur, organisator en subsidiegever op deze ontwikkelingen inspelen? We spreken met podiumdichters Andy Fierens en Philip Meersman over het functioneren van literatuur op een podium en het ontstaan van experimentele vormen. Met Max Temmerman, bestuurslid van de jonge vzw Vonk & Zonen en initiatiefnemer van 'Dichters bij Vrijdag' hebben we het over de rol van de organisator in dit relatief nieuwe fenomeen. Kila Van der Starre, experte in Poetry off the page, overschouwt en becommentarieert het veld.

Het meerjarenplan van het VFL onder de loep

Het Vlaams Fonds voor de Letteren werkt vanaf 2016 op grond van een nieuwe beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid. Wat zijn de ambities, de plannen, de grenzen? Wat zal er (niet) veranderen? Welke keuzes worden gemaakt? Koen Van Bockstal doet een boekje open en er is ruimte voor vragen en discussie.

Het ABC van de contracten

Sinds 1994 staan in de auteurswet een aantal regels ingeschreven die de auteur als zwakkere contractspartij zouden moeten beschermen. Daarnaast kunnen auteurs van algemene uitgaven gebruik maken van een modelcontract dat hun rechten maximaal zou moeten beschermen. Toch kent ook een modelcontract de partners enige bewegingsvrijheid toe: het is dus belangrijk als auteur te weten waarmee je instemt. Weet wat je ondertekent!

Deze sessie licht belangrijke artikels toe en geeft aan wat de gevolgen zijn van het ondertekenen van nadelige contracten, helaas brandend actueel.

Bij deze toelichting wordt ook dieper ingegaan op het leenrecht en het kopierecht en de voornaamste dienstverlening van deAuteurs voor literaire auteurs.

Scenarist in Beeld: Scenaristen-acteurs-producenten Tom Van Dyck en Alice Reijs over schrijven en hun nieuwe TV serie “Den elfde van den elfde”

Tom Van Dyck en Alice Reijs acteren, produceren en schrijven. Piet Sonck gaat met hen in gesprek over hun ervaringen met het schrijfproces vanuit een acteursstandpunt. Wat drijft acteurs om ook te gaan schrijven en hoe ervaren en benaderen zij dit proces? Tijdens het gesprek, voorzien van beeldfragmenten, vertellen ze over hun ervaringen met hun pas gerealiseerde TV-serie “Den elfde van den elfde” die vanaf januari wordt uitgezonden op één.